

“L’oralitat havia de donar el to d’autenticitat a les memòries”

Josep Plera (Beniopa, Safor, 1947) publica a Edicions 62 el primer volum de les seves memòries, *Putà postguerra. The young ones*.

—No heu volgut, a l’hora de recordar la vostra infantesa i adolescència, fer literatura, o bé és que és diferent de la literatura a la que ens teníeu acostumats?

—Tan diferent és? Diria que m’he estat preparant, de fa molts anys, per tenir la valentia, la sinceritat i la naturalitat que el llibre em demanava. I el necessari domini de la llengua oral, de l’oralitat de la llengua, que ací potser sí que és l’atreuiment més clar i és el que us ha fet fer l’observació.

—La naturalitat ens sembla molt accentuada. Ho és *per se* i per comparació a la vostra obra anterior.

—Anem a veure. El lirisme hi és, com hi és la ironia. Però aquesta oralitat estilitzada, a l’hora del record i d’un món que es vivia plenament en aquesta llengua, purament oral, ha estat per a mi el gran repte. Era la llengua el que havia de donar el to d’autenticitat. I, d’altra banda, sense vergonya. Però, com dic, al llibre no es pot oblidar que sóc fill d’un poble inexistent en un país esborrat. Per tant, tot és una descoberta.

—A diferència d’altres memòries, heu accentuat la pobresa ambiental, sense que l’enyorança us portés a magnificar els moments de felicitat per damunt de la crònica social. Sou molt realista.

—Sí. Hi havia moments feliços, però per sobre de tot he volgut fer com si rodés una pel·lícula mostrant les coses com eren. Per això és realista. Com més real, més màgic. Tot aquell món avui dia és una ficció de paraules, és literatura. El que he volgut és fer literatura per damunt de tot. El punt de lirisme és la barreja de tendresa i ironia, de realisme i de meravella. Com Fellini amb *Amacord*.

—Per què heu escrit aquest llibre ara, i no fa deu anys o més tard?

—Perquè faig seixanta anys i això és un poc la joventut de la vellesa. Perquè he acabat el períple viatger, que és un poc l’aprenentatge. I perquè ja tinc el nivell de distanciament suficient abans que l’Alzheimer m’ataque. I en moments de desmemòria, la literatura ha de ser un tresor de memòries.

—Heu planificat a fons el llibre o heu deixat que, un cop escrita la primera pàgina, l’atzar del record guiés el relat?

Josap Plera publica el llibre *Putà postguerra*, primer volum de les seves memòries, a Edicions 62.

—La segona cosa, però cada vegada pensant-hi més. Em venien records que se’m feien escriptura i records que no se me’n feien. El rodatge inicial anava accelerant-se de tal manera que he arribat a escriure 500 pàgines i després he hagut de fer el muntatge, una vegada objectivada la fàbrica de records, una vegada rodat el material. Com qui fa una pel·lícula, he fet una tria.

—El lector d’ara no pot copsar la importància que el cinema va tenir als anys quaranta i cinquanta a casa nostra, sobretot en un poble. En el llibre s’hi veu, aquesta importància.

—I cada edat tenia el seu cinema. Des del cinema del col·legi, que era una meravella, per moltes beateries clericals que ens feren empassar, al cinema dels programes dobles de barri, amb les espanyolades inevitables, però amb les pel·lícules americanes, que et permetien somiar amb l’èpica de la guerra i aquelles senyores tan fastuoses i pecaminoses que aquí no existien. La fascinació de tot allò,

exterior a nosaltres, era grandiosa, perquè al davant tenies la realitat estricta, que no deixava de ser fantàstica en la seua primitivitat. La meua infància, la de la meua generació, està més pròxima del món de fa tres mil anys que l’actual. La història era un element fantàstic, filtrada a través de les vides exemplars. Tota una ànsia de coneixement que després, l’excés de coneixement, ha deformat.

—Ha deformat o aniquilat?

—Exacte. Ha matat la curiositat de saber, de conèixer. Podríem dir que la facilitat de coneixement no duu al coneixement.

—No heu volgut fer el retrat de l’artista, no heu volgut saber què hi havia d’escriptor en l’infant. Per què?

—Com havia de somiar de ser escriptor en una casa sense llibres? I tenint com a llengua de vida una llengua diferent a la de l’escola? La voluntat de ser escriptor se’m desperta de manera inconscient cap als catorze o quinze anys. En un moment determinat jo em conte històries a mi mateix i això em resulta satisfactori, íntimament. D’ací em ve la curiositat d’aprendre més, de buscar referents, mestres i amics. En la segona part del llibre comença a veure’s la importància que tenen els amics en la meua formació personal i com a escriptor.

Lluís Bonada